

Hyvä vesilintulaskija!

Kiitos kun olet mukana tärkeässä vesilintukantojen seurannassa. Luonnontieteellisen keskusmuseon (Luomus) ja Luonnonvarakeskuksen (LUKE) yhteistyössä BirdLife Suomen kanssa toteuttamat vesilintuseurannat alkavat jälleen huhti-toukokuun vaihteen tienoilla (33. maastokausi).

Usean vesilintulajin kannanarviointiin kaivataan kattavampaa aineistoa. Etenkin vanhojen laskentakohteiden toistaminen antaa arvokasta tietoa lajien kannanmuutoksista. Myös uusia kohteita kannattaa perustaa, jos niiden seuranta voidaan jatkaa tulevina vuosina. Jos seurannan jatkuminen on epätodennäköistä, kannattaa laskea niin sanottu tornilaskentakohde, jotka varataan laskettavaksi vain yhdeksi kevääksi kerrallaan (lisätietoa alla). Jos retkeilyseudullasi ei ole tornilaskentakohdetta, voit perustaa uuden tornilaskentakohteen.

Jos tunnet muita vesilintulaskennoista mahdollisesti kiinnostuneita, olisimme kiitollisia, jos kertoisit heille seurannasta. Moni aktiivinenkaan lintuharrastaja ei ole koskaan kuullut vesilintulaskennoista, saati tiedä kuinka helppoja ne voivat olla toteuttaa.

Sopiva laskennan ajankohta

Kevät näyttäisi tänä vuonna saapuvan melko myöhään, tai ainakin myöhempään kuin viime vuosina on totuttu. Perusohjeistusta ei ole syytä aikaistaa. Sopiva laskennan ajankohta tarkentuu kevään edetessä.

Suosituksemme tämän kevään laskenta-ajankohdiksi:

Etelä- ja Lounais-Suomen rannikkoalue: 1. laskenta 1.–13.5. ja 2. laskenta 19.–27.5.

Etelä- ja Keski-Suomen sisämaa-alue: 1. laskenta 8.–16.5. ja 2. laskenta 23.–31.5.

Pohjois-Suomen tilanteen ennakoarviointi on hyvin haastavaa. Ohjeelliset suositukset ovat 1. laskenta 18.5.–26.5. ja 2. laskenta 30.5.–6.6.

Lintuvesillä taviparvi (ensimmäinen laskenta) ja haapanaparvi (toinen laskenta) oleskelu on hyvä merkki siitä, että laskentaa on syytä siirtää muutama päivä myöhemmäksi. Mikäli ensimmäistä laskentaa ei ole mahdollista viivästyttää, mutta alueella esiintyy selkeitä tavi muuttoparvia, voi tavin tulkinat tehdä 2. laskennan perusteella. Valtakunnallisesti laskentojen ajoituksessa voi käyttää hyödyksi jäidenlähden ajankohtaa, mikäli tämä on tiedossa: rehevillä (lintu)järvillä läpimuuttajien vuoksi ensimmäinen laskenta suositellaan tehtävän aikaisintaan kymmenkunta päivää jäidenlähdestä. Toinen laskentakierros on 10–15 päivää myöhemmin. Karuilla järvillä ja selkävesillä voi aloittaa laskennat viikko jäidenlähden jälkeen. Toinen kierros niilläkin 10–15 päivää myöhemmin.

Tornilaskennat

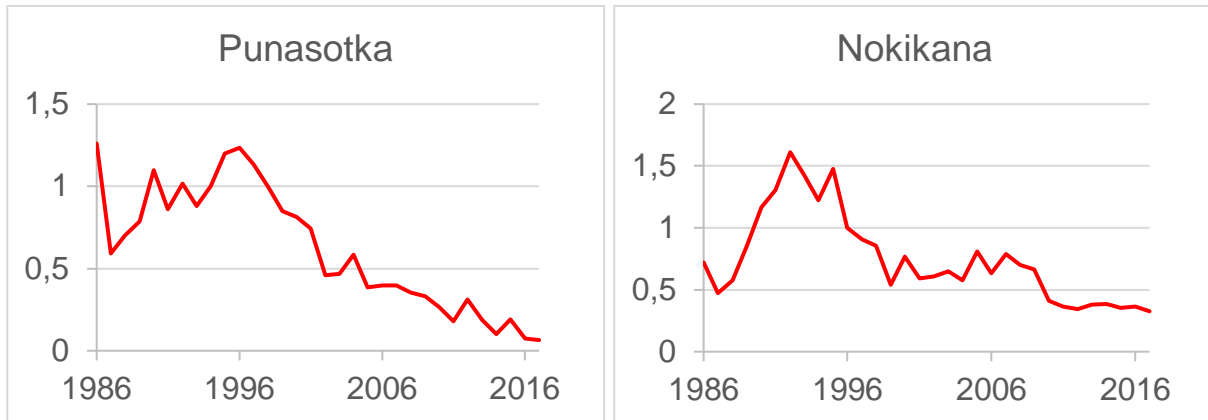
Tornilaskenta on vesilintujen pistelaskentaa lintutornista. Laskentakohde varataan yhdeksi kevääksi kerrallaan. Se sopii hyvin myös harrastajalle, jolla on vähän aiempaa vesilintujen laskentakokemusta. Olemassa olevat tornilaskentakohteet on listattu paikallisyhdistyksittäin Linnustonseurannan sivuille. Jos seudullasi ei ole tornilaskentakohteita, voit perustaa uuden kohteen. Varaa torni ja ilmoita uusien kohteiden perustamisesta: linnustonseuranta@luomus.fi

Tornilaskentakohteet ja lisätietoja: <https://www.luomus.fi/fi/vesilintulaskennat-lintutorneista>

Vesilintulaskentoihin kaivataan lisäystä, tuloksista on moneksi

Muutaman paikallisyhdistyksen alueella vesilintulaskentoihin osallistutaan aktiivisesti, mutta loppuissa vesilintulaskennat ovat edelleen melko tuntemattomia. Vesilintulaskenta muistuttaa tavallista keväistä linturetkä ja se on yksi helpoimmista linnustonseurannan muodoista.

Laskentakauden 2017 jälkeen Luomukseen toimitettiin tietoja 314 vesilintujen laskentapistestä. Pudotus vuoteen 2016 on roima, mikä johtuu pitkälti muutaman aktiivilaskijan esteistä/lopettamisesta. LUKE:n tiedoista vastaavat pääosin metsästäjät, jotka kokosivat tietoja 301 kohteelta mukaan lukien riistakosteikot sekä pari- että poikuelaskentoina. Etenkin harvalukuisten lajien osalta aineisto on edelleen pieni. Tuloksia kevään 2017 laskennoista on koottu LUKE:n sivuille: <https://www.luke.fi/tietoa-luonnonvaroista/riista/vesilinnut/>

Kuva 1. Sisävesien vesilinnuista punasotkan ja nokikanan tilanne on kaikkein huolestuttavin. Molempien runsaudet ovat laskeneet huomattavasti valtakunnallisissa vesilintulaskennoissa 1986–2017.

Tulevan kauden vesilintulaskennat ovat erityisen tärkeitä. Suomi raportoi EU:lle lintudirektiivin toimeenpanosta vuonna 2019. Vuoden 2018 laskentojen tulokset ehtivät mukaan tähän lintupopulaatioiden tilasta kertovaan raporttiin, jonka perusteella arvioidaan EU:n onnistumista lajiston suojelussa. Tulevalla raportoinnilla on erityisen suuri painoarvo, sillä sen tulisi antaa vastauksia siihen, kuinka EU on onnistunut pysäyttämään luonnon monimuotoisuuden vähenemisen vuodelle 2020 asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Toteutuneet ja toteutumattomat tavoitteet sanelevat todennäköisesti EU:n ympäristöpolitiikkaa seuraavilla raportointikausilla.

Erittäin uhanalainen punasotka on BirdLife Suomen vuoden lintu 2018 ja vesilintulaskennat tukevat kannanarvion tarkennusta sekä sen selvitystä, missä ja millaisilla kohteilla lajia vielä pesii. Punasotka on yksi nopeimmin vähentyneitä vesilintulajeja Suomessa viimeisten vuosikymmenten aikana (ks. kuva 1). Vuonna 2018 on siksi ensiarvoisen tärkeää toistaa vanhat tornilaskentakohteet, koska näin tarkennetaan käsitystä lajin kannanmuutoksesta.

Vesilintulaskijoiden WhatsApp-ryhmä

Laskijoiden välistä kommunikointia helpottamaan olemme perustaneet Vesilintulaskijat -WhatsApp-ryhmän, jonka tarkoituksena on auttaa sopivien laskenta-ajankohtien hahmottamisessa ja kokemusten jakamisessa. Varsinaiseen tulosten palauttamiseen sovellusta ei käytetä vaan kyseessä on vain epävirallinen kommunikointi. WhatsApp on maksuton pikaviestisovellus, jota käytetään yleisesti erilaisten ryhmien keskinäiseen yhteydenpitoon. Viesteissä voi lähettää tekstiä, kuvaa tai ääntä. Käyttääksesi WhatsApp-sovellusta tarvitset älypuhelimien, jossa on internetyhteys. Jos haluat liittyä Vesilintulaskijat WhatsApp-ryhmään, lähetä sähköpostia linnustonseuranta@luomus.fi ja mainitse viestissä nimesi sekä puhelinnumerosi (ryhmään liitytään puhelinnumeron avulla).

Vesilintujen laskentapistet kartalla

Luomuksen linnustonseurannan verkkosivulla (<http://www.luomus.fi/fi/vesilintulaskenta>) on karttanäkymä Luomuksen aktiivisista ja seurannasta pudonneista laskentapististä sekä myös LUKE:n aktiiviset laskentapistet. Karttasymbolia klikkaamalla saat näkyviin kohteen nimen ja numeron sekä tiedon viimeisestä laskentavuodesta. Mikäli laskentapisteesi puuttuu kartalta, toivomme sinun toimittavan

kohteesi paikkatiedot kevään laskentatulosten mukana. Kartalla näkyvien passiivisten seurantapisteen palauttaminen seurantaan on toivottavaa. Toimitamme tarvittaessa kohteista kartan, josta näkyy sekä laskentapiste että laskentasektori.

Vesilintulomakkeiden täyttäminen

Tänä vuonna jatketaan sähköisen Excel-pohjaisen ilmoituslomakkeen käyttöä. Sähköisen lomakkeen voi ladata linnustonseurannan sivuilta. Vanhoja vuoden 2006 -mallisia paperilomakkeita otetaan edelleen vastaan. Jokaisesta laskentakohteen laskentapistestä (pistelaskennan sektori tai kiertolaskennan kohde) täytetään oma tiedosto, jolle kirjataan molempien laskentakertojen tiedot. Älä tallenna useamman kohteen tai laskentapisteen tietoja saman tiedoston eri sivuille tai muuta Excel-taulukon kenttiä, sillä tämä vaikeuttaa tietojen siirtoa tietokantaan. Vanhoista laskentakohteista tulee käyttää samoja tunnisteita (numero ja nimi) kuin aiemmin. Uusille kohteille kannattaa antaa maastokartasta löytyvä paikannimi ja tarvittaessa yksilöllinen lisämääre, esimerkiksi ”itäosa”, ”eteläpää” tai muu vastaava. Linnustonseuranta antaa uusille laskentakohteille numerot, mutta kohteen sisäiset laskentapisteen numerot voit antaa itse. Jos parimäärätulkinnat tuntuvat vaikeilta, voit täyttää lomakkeelle vain 1. ja 2. laskennan havainnot ja parimäärätulkinta tehdään Linnustonseurannassa. Laskentaohjeet, lomakkeet ja lomakkeiden täyttöohjeet löytyvät osoitteesta: <http://www.luomus.fi/fi/vesilintulaskenta>

Vesilintujen poikuelaskennat

Vesilintujen poikuelaskennoilla saadaan selville vuotuinen lisääntymistulos erityyppisillä vesillä. Vesilintujen poikuelaskennoista vastaa LUKE. Poikuelaskennat tehdään kesä–heinäkuussa samoilla kohteilla kuin parilaskennatkin. Luomuksen koordinoimat laskentakohteet soveltuvat myös poikuelaskentapaikoiksi, mutta Luomus ei osallistu poikuelaskentojen koordinointiin, vaan tulokset palautetaan LUKE:lle. Mikäli olet kiinnostunut suorittamaan poikuelaskennat laskenta-alueellasi, voit ladata poikuelaskentojen ohjeet ja lomakkeet osoitteesta:

<https://www.luke.fi/tietoa-luonnonvaroista/riista/vesilinnut/vesilintujen-poikuelaskentaohjeet/>

Lisätietoja: katja.ikonen@luke.fi

Tämä kirje on lähetetty myös kaikille niille toissavuoden laskijoille, jotka eivät ole palauttaneet laskentatietojaan viime vuodelta. Otamme vastaan tietoja myös aikaisemmilta vuosilta. Seuranta kannattaa jatkaa, vaikka et viime vuonna olisi laskenut lintuja. Koska useat vesilinnut ovat taantuneet, laskeminen ja tietojen ajoissa lähettäminen on nyt yhä tärkeämpää! Aineistosta tehdään tilastot valmiiksi metsästyskautta varten jo kesän aikana, ja siksi pyydämme kaikkia laskijoita palauttamaan lomakkeet heti laskentojen jälkeen, viimeistään kesäkuun loppuun mennessä.

Hyvää lintukevättä!

Päivi Sirkiä
puh. 050 318 2334
linnustonseuranta@luomus.fi

Katja Ikonen
puh. 029 532 7010
katja.ikonen@luke.fi

Tero Toivanen
puh. 09 4135 3300
tero.toivanen@birdlife.fi